

Aventures d'aprenentatge

Construir escola amb el treball per projectes

Mar Esteve Ràfols. Vic: Eumo, 2019

XAVIER BESALÚ

PERSPECTIVA ESCOLAR

Mar Esteve, professora de Pedagogia a la Universitat Ramon Llull que, a més, dirigeix l'escola Epiqueia de Mediona, ha escrit un llibre senzillament preciós. Dolç com la mel que amoreix goles irritades, treballat reflexivament, sense presses, amb substància.

Com es diu en el pròleg, és la mirada d'una educadora sensible i decidida a propòsit de l'experiència de treballar per projectes a Cicle Mitjà i Superior de Primària. No es tracta d'oferir una guia pràctica a seguir per part dels qui desitgin treballar per projectes, que massa sovint s'ha convertit en una moda mecànica i postissa, sinó d'analitzar-ne les virtuts i potencialitats, d'entendre'ls com una estratègia al servei d'unes finalitats.

En el primer capítol s'expliciten els quatre pilars d'Epiqueia: el respecte per l'infant que, en la millor tradició pedagògica, es concreta en *la mirada atenta*, en aquella sensibilitat docent que emfatitza la dimen-

sió passiva i receptiva de la seva tasca, tan present en la intuïció de Rousseau i en la pràctica de la doctora Montessori; el sentit de comunitat, perquè l'escola és el primer espai de convivència real amb l'altre, amb tota la càrrega d'afectes i de conflictes que se'n deriva; una reivindicació de la natura, del vessant biològic de les persones, tan maltractat per la tradició catòlica i cartesi-ana, i de la cultura, entesa no pas com un objecte extern, sinó com una possibilitat de vida i de creació; i *tenir cura del desig d'entendre, d'aprendre, de conèixer*.

El segon i el tercer capítols entren de ple en el treball per projectes a partir dels diaris que l'autora ha anat escrivint, sobretot els estius, al llarg dels anys. Els projectes han de partir de la vida i dels interessos dels infants, sí, però no pas en brut, sinó pensats, contrastats i en diàleg amb els mestres, d'acord amb la manera com els entenia Dewey; els projectes propicien una vertadera pedagogia de la pregunta, constitueixen una plataforma idònia per aprendre a pensar, per practicar el diàleg i la conversa: amb els altres, amb la ciència, amb la realitat, amb un mateix, i també amb la tradició, que Mar Esteve reivindica enmig d'aquesta mena de fúria presentista que vivim. No defuig el paper i les prestacions de les tecnologies digitals, però ho aprofita per fer una afirmació que val la pena destacar: el primer que requereix la competència digital és una bona comprensió lectora i una bona capacitat d'escolta, i amb això entronca amb la millor tradició de la pedagogia progressista que atorga un paper absolutament rellevant al llenguatge. També fa referència al lloc de les famílies en l'escola: és evident que en són una part estructural i imprescindible, però les famílies necessiten que els docents els facin partícips del què i del perquè fan el que fan, igualment que cal posar la seva implicació i participació al servei dels infants i del seu creixement, i no dels interessos i desitjos dels seus familiars.

Per a Mar Esteve no hi ha cap dubte que la feina de mestre cau de ple en l'àmbit artístic o artesanal, ubicació per cert no gens renyida amb la tècnica. Quins trets en subratlla? La imaginació, que ens permet —com va permetre als clàssics de la pedagogia— alliberar-nos de la tirania de la realitat i del present; reservar temps per a la reflexió, no només per a la programació, l'avaluació o la coordinació; el desig de saber, d'estudiar, d'estar al dia, perquè l'instrument de l'escola és el coneixement; l'alegria de viure i l'estimació i la cura dels infants, que em recorda la meravellosa metàfora amb què Pennac clou el seu *Mal d'escola*: «Una oreneta estabornida és una oreneta que s'ha de reanimar. Punt final.»

I encara té temps de parlar de la renovació pedagògica i de la innovació. La pressió innovadora li serveix per reivindicar allò que persisteix, allò intemporal en l'educació i que mai s'hauria de perdre. I s'apunta a la tradició catalana de renovació pedagògica, al valor i la consistència dels nostres referents més pròxims, al testimoniatge de tants educadors que han deixat empremta. I cita textualment Maria Antònia Canals, Carme Alemany, Jaume Cela, Pilar Benejam i Joan Maria Girona, tots vinculats, d'una manera o altra, a Rosa Sensat.

Aventures d'aprenentatge és un magnífic llibre de pedagogia, és a dir un llibre ple de vida, una reflexió arriscada i en primera persona d'una pràctica realment existent, un document que explica el dia a dia d'una escola que té clars els seus fonaments i les seves finalitats. És precisament per això, per la seva singularitat, per la seva volguda concreció, que ens interessa a tots els que estimem l'ofici d'educar. Perquè no apel·la a la imitació, sinó a la sensibilitat, a la imaginació i a l'acció.

